

Ievērojami cilvēki Alsungas, Kuldīgas, Skrundas novadā

Novadnieku kalendārs 2013

Kalendārā iekļautas personas, kam 2013. gadā aprit apaļas 5 un 10 gadu jubilejas (50 gadi, 55, 60, 65, utt.). Minēti nozīmīgi notikumi.

Janvāris : **Fricis Adamovičs** (1863.18.01. Dundagas pag.-1933.19.02. Rīgā).

Pirms 150 gadiem dzimis pedagogs, tulkotājs, mācību grāmatu autors.
Beidzis un strādājis **Baltijas skolotāju seminārā**.

Ēriks Golubovskis (1928. 26. 01. Ēdoles pag.). Pirms 85 gadiem dzimis zinātnieks, profesors, LLU Hidromeliorācijas katedras docents.

*Pirms 25 gadiem (1988. 16. 01.) **Kuldīgā** atvēra pirmsskolas izglītības iestādi „Taurenītis”.

*Pirms 5 gadiem (2008.19.01.) **Kuldīgā** atklāj modernāko vieglatlētikas manēžu ārpus Rīgas.

*Pirms 15 gadiem (1998.) **Kuldīgā** nodibināta modes un mūzikas studija ”Mona”.

Februāris : **Modris Zeberiņš** (1923.02.02. Rīgā-1994.ASV). Pirms 90 gadiem dzimis rakstnieks, gleznotāja Indriķa Zeberiņa dēls.

Dzidra Zeberiņa (1923.03.02. Rīgā). Pirms 90 gadiem dzimusi rakstniece, gleznotāja Indriķa Zeberiņa vedekla.

Juris Bārs (1808.11.02.Līvberzes pag.-1879.10.12. **Kuldīgā**). Pirms 205 gadiem dzimis ārsts, valodnieks. Strādājis par ārstu **Kuldīgā** (1855-1879). 1845.g. tika uzņemts Latviešu literārajā (draugu) biedrībā un sāka nodarboties ar dzimtās valodas izpēti, rakstniecību. Ir bijis pirmais latvietis dzimtās valodas pētnieks un mūsdienu rakstības pionieris.

Mirdza Māliņa (1923.02.**Snēpeles** pag.-1997.08.11.**Kuldīgā**). Pirms 90 gadiem dzimusi gleznotāja, mākslas studijas „Kuldīgas Palete” dalībniece. Bijušas vairākas personālizstādes.

Marts : **Jēkabs Zībergs** (1863.05.03. Talsu nov.- 1963.21.08.ASV). Pirms 150 gadiem dzimis grāmatizdevējs, sabiedriska darbinieks. **Kuldīgā** mācījies par galdnieku, 1882.g. oktobrī saņēmis zeļļa diplomu ar amata kvalifikāciju.

Anna Mētra (1953.05.03.Aizputē). Pirms 60 gadiem dzimusi māksliniece, keramiķe. Beigusi Liepājas lietišķās mākslas vidusskolas Keramikas nodaļu 1978. gadā. Strādājusi **Kuldīgas** bērnu mākslas skolā par pedagogu. Bijušas izstādēs ar keramikas darbiem Latvijā un ārzemēs.

Aivars Beika (1938.06.03. **Kuldīgā**-2002.02.02. Rīgā). Pirms 75 gadiem dzimis vēsturnieks, bibliotēkas darbinieks. Publicējis periodikā rakstus par Rīgas tautas bibliotēku vēsturi. Ir bijis Latvijas Bibliotekāru biedrības biedrs no 1994.gada, tās valdes loceklis.

Kārlis Davidovs (1947.03.03. **Kuldīgā**- 1889.14.02. Maskavā). Pirms 175 gadiem dzimis čellists, pedagogs, komponists. Krievu čella skolas pamatlicējs.

Ziedonis Ziediņš (1953.17.03.**Kuldīgā**). Pirms 60 gadiem dzimis sabiedriska darbinieks. Mācījies **Kuldīgas** 1. vidusskolā. Bijis Centrālās dzīvojamo māju privatizācijas komisijas priekšsēdētājs, vēlāk „Mājokļu aģentūras” direktora vietnieks. Triju Zvaigžņu ordeņa kavalieris (2000).

Iga Leimane (1943.23.03. **Alsungā**.) Pirms 70 gadiem dzimusi ansambļa „Alsungas suitu sievas” vadītāja.

*Pirms 635 gadiem (1378.17.03.) pirmoreiz dokumentos pieminētas **Kuldīgas** pilsētas tiesības.

Aprīlis : **Andrejs Jesens** (1873.14.04. Ceraukstes pag.-1958.30.05. Rīgā.) Pirms 140 gadiem dzimis izdevējs, tulkotājs. Beidzis Baltijas skolotāju semināru **Kuldīgā**.

Arturs Lieģis (1958.23.04. Liepājā). Pirms 55 gadiem dzimis uzņēmējs. Septiņus gadus vadījis **Kuldīgas** pašvaldības darbu. Šobrīd ir Ventspils pašvaldības SIA „Ventspils reiss” valdes priekšsēdis.

Maijs : **Zita Serdante**(1963.05. **Kuldīgā**). Pirms 50 gadiem dzimusi pedagoģe, bērnu deju kolektīva „Stariņš” vadītāja. Skolu tautas deju pulciņu metodiskās apvienības vadītāja.

Arta Dumpe (1933.26.05. Talsos). Pirms 80 gadiem dzimusi tēlniece. Mācījusies **Kuldīgas** daiļamatniecības vidusskolā. (1949-1952). Piedalās izstādēs no 1962.gada, ir Mākslinieku savienības biedre.

Fricis Deglavs (1896.27.05.Embūtes pag.-1957.18.11.Rīgā). Pirms 115 gadiem dzimis ekonomists, sabiedriskais darbinieks, žurnālists. Mācījies **Nikrāces** pamatskolā. 1931. g. pabeidzis Rietumtautu komunistisko universitāti Maskavā. Bijis vairāku PSRS AP un Latvijas PSR Augstākās padomes deputāts. Apbalvots ar PSRS Ļeņina ordeni, Darba Sarkanā Karoga ordeni un ordeni „Goda zīme”. 1967. g. nodibināta Latvijas Zinātņu Akadēmijas F. Deglava prēmija (šī prēmija piešķirta līdz 1988. gadam).

*Pirms 5 gadiem (2008.01.05.) uzcelta neatkarības gados pirmā ēka **Kuldīgā**. Tā iegūst sociālās mājas statusu un tiek atklāta 1. maijā.

Jūnijs : **Valdis (Vladimirs)Lakševics** (1918.05.06.**Kuldīgā**-2000.03. **Kuldīgā**.) Pirms 95 gadiem dzimis gleznotājs. Bijis tautas tēlotājmākslas studijas „Kuldīgas palete” dalībnieks. No 1965. gada piedalījies izstādēs.

*Pirms 5 gadiem (2008.04.06.) Rātslaukumā svinīgi tika atklāta **Kuldīgas** vēsturiskajam centram piešķirtā Eiropas mantojuma zīme.

*Pirms 5 gadiem (2008.06.) **Kuldīgas** Pilsētas laukumā tika ielikta kapsula topošās ”Swedbankas” filiāles ēkas pamatos.

Jūlijs : **Andrejs Rolavs** (1918.18.07. Abrenes apr.-2004.02.08 **Skrundas** pag.) Pirms 95 gadiem dzimis mācītājs luterāņu draudzē. 1960. gadā iestājies Akadēmiskajos teoloģiskajosursos, vēlāk-LELB Teoloģijas seminārā. Par mācītāju sācis kalpot 1961. gadā un savā mūžā bija mācītājs pavisam 11 draudzēs. Izveidojis jaunu- **Antuļu** Sv. Andreja draudzi.

Miervaldis Polis (1948.23.07. Rīgā). Pirms 65 gadiem dzimis gleznotājs. Beidzis J. Rozentāla Rīgas mākslas vidusskolu, Latvijas Valsts Mākslas Akadēmijas Monumentālās glezniecības nodaļu (1975.g.) Izstādēs piedalās kopš 1974. gada. Kuldīgas novada **Padures** pagastā atrodas viņa īpašums-lauku mājas.

Jānis Makovskis (1953.25.07.). Pirms 60 gadiem dzimis aktieris, koka rotaļlietu meistars. Strādājis par aktieri Liepājas teātrī (1974-1991). No 1992. gada ir zemnieku saimniecība „Kaparāji” **Gudenieku** pagastā, kur tagad ražo koka spēļlietas. Produkcija tiek realizēta Jūrmalā, **Kuldīgā**, Liepājā, Ventspilī.

Augusts : **Inga Bērziņa** (1963.01.08. **Kuldīgā**). Pirms 50 gadiem dzimusi ģeogrāfijas maģistre, **Kuldīgas** novada Domes priekšsēdētāja.

Žanis Bulavs (1908.10.08.**Kuldīgā**-2004.**Kuldīgā**).Pirms 105 gadiem dzimis gleznotājs. 1927. gadā beidzis **Kuldīgas** ģimnāziju. Ar glezniecību sācis nodarboties 1968.gadā. Gleznas veidotas naivisma manierē. Viņa mākslas dominante – pārgleznoti slavenu mākslinieku darbi un viņu portretēšana. Darbi bijuši izstādēs Latvijā un Lietuvā. Mākslinieku savienības biedrs no 1999. gada.

Laimis Rācenājs (1958.21.08.Dobelē). Pirms 55 gadiem dzimis mūziķis, dziedātājs. Beidzis V. Plūdoņa **Kuldīgas** ģimnāziju, mācījies **Kuldīgas** un Ventspils mūzikas skolā, džeza vokālu mācījies Tallinā. Koncertējis Latvijā un ārzemēs.

*Pirms 5 gadiem (2008.28.08.) Ministru prezidents Ivars Godmanis un **Kuldīgas** pilsētas Domes priekšsēdētāja Inga Bērziņa pārgrieza simbolisko velvju tilta restaurācijas pabeigšanas lenti.

Septembris : **Alvīne Veinbaha** (1923.02.09. **Skrundas** pag.) Pirms 90 gadiem dzimusi tēlniece. Mācījusies **Kuldīgas** daiļamatniecības vidusskolā. Beigusi Latvijas Valsts Mākslas Akadēmiju Tēlniecības nodaļu 1952. gadā. Izstādēs piedalās kopš 1952. gada. Mākslinieku savienības biedre no 1958. gada.

*Pirms 5 gadiem (2008.09.) **Kuldīgas** Centra vidusskolas skolēni sāk nēsāt skolēnu formas.

Oktobris : **Rudīte Losāne (Rutkaste)**(1958.02.10. **Kuldīgā**). Pirms 55 gadiem dzimusi dzejniece. Strādājusi kultūrizglītības darbā Rīgā un **Kuldīgā** no 1980. gada līdz 1995. gadam, uzņēmējdarbībā **Kuldīgā** no 1995. gada līdz 1998. gadam. Bijusi **Kuldīgas** dzejnieku kluba vadītāja no 1997. gada līdz 2000. gadam. Tagad ir Ilģuciema sieviešu cietuma kapelāne. Apbalvota ar Triju Zvaigžņu ordeni 2010. gadā.

Andris Freibergs (1938.24.10.**Skrundā**). Pirms 75 gadiem dzimis scenogrāfs, pedagogs. Beidzis Latvijas Valsts Mākslas akadēmijas Glezniecības nodaļu. No 1965 gada piedalās izstādēs. Ir Teātra darbinieku savienības biedrs no 1968. gada, Latvijas Mākslinieku savienības biedrs no 1969. gada, Internacionālās scenogrāfu organizācijas loceklis no 1980. gada, Scenogrāfu savienības biedrs no 1992. gada.

Eduards Skabis (1953.29.10. **Kabiles pag.**) Pirms 130 gadiem dzimis skolotājs, literāts. Mācījies **Kabiles** vidusskolā. Pabeidzis Latvijas Universitātes Filoloģijas fakultāti. Saņēmis Izglītības un Zinātņu ministrijas piešķirto nomināciju „Mans latviešu valodas skolotājs”. Strādā Z.A.Meierovica **Kabiles** pamatskolā. Brīvā laika aizraušanās – fotografēšana.

Romans Grantovskis (1958.30.10. Rīgā). Pirms 55 gadiem dzimis priesteris katoļu draudzē. Beidzis Rīgas Garīgo Semināru. Ir bijis **Kuldīgas** Romas Sv. Trīsvienības katoļu draudzes prāvests, tagad kalpo Brocēnu draudzē.

*Pirms 105 gadiem (1908.26.10.) par Kazdangas barona K. fon Manteifeļa līdekļiem tika uzcelta jauna **Klosteres** Sv. Pētera baznīca ar 200 sēdvietām. (26.10. 1908. baznīca tika iesvētīta.)

*Pirms 35 gadiem (1978.10.) nodibināta **Kuldīgas** mākslas skola.

Novembris : **Pēteris Sidars**(1948.03.11. Liepājā).Pirms 65 gadiem dzimis mākslinieks. Mācījies Liepājas lietišķās mākslas vidusskolas Keramikas nodaļā, beidzis Dekoratīvās mākslas un interjera nodaļu, Latvijas Valsts Mākslas Akadēmijas Tekstilmākslas nodaļu . Strādājis **Kuldīgā** (1978-1984, 1997-1998.) Izstādēs piedalījies Latvijā un ārzemēs, piedalījies arī prestižās konkursskatēs gan tekstilā, gan keramikā. Viņa darbi augstu novērtēti.

Līna Čanka-Freidenfelde(1893.05.11.**Rendas pag.**- 1981.09.06. **Rendas pag.**). Pirms 120 gadiem dzimusi Latvijas strēlnieku pulka kaprāle. Piedalījies visās 3. Kurzemes kājnieku pulka cīņās, izrādot apbrīnojamu varonību. Apbalvota ar Jura krusta medaļu. Bija pirmā sieviete, kas apbalvota ar Lāčplēša kara ordeni.

Visvaldis Garokalns(1933.11.11. **Kuldīgā**-2006.31.12. Rīgā). Pirms 80 gadiem dzimis mākslinieks. Mācījies **Kuldīgas** Daiļamatniecības vidusskolā, Liepājas Mākslas vidusskolā. Latvijas Mākslinieku savienības biedrs no 1968. gada. Izstādēs piedalījies no 1958. gada. Ir bijušas personālizstādes Liepājā, **Kuldīgā**, Ventspilī, Tukumā, Jelgavā, Rīgā. Mākslinieks strādājis galvenokārt akvareļtehnikā.

Jukums Vācietis(1873.23.11.Lutriņu pag.- 1938.28.07.Maskavas apg.). Pirms 140 gadiem dzimis militārs darbinieks, latviešu strēlnieks, padomju Krievijas armijas virspavēlnieks. Mācījies **Kuldīgas** apriņķa skolā. Beidzis Viļņas karaskolu, Ģenerālštāba akadēmiju Pēterburgā. Apbalvots ar Krievijas Sv. Jura krustu, Padomju Krievijas Sarkanā Karoga ordeni, Sarkanās Zvaigznes ordeni. Staļina personības kulta laikā nošauts.

*Pirms 25 gadiem (1988.18 .11.) vīrs **Kuldīgas** rātsnama pirmo reizi, pēc 43 gadu pārtraukuma, oficiāli tiek pacelts sarkanbaltsarkanais karogs.

Decembris : **Zeltmatis (Kārklīņš Ernests)** (1868.01.12. **Kabiles** pag.-1961.01.03. Rīgā). Pirms 145 gadiem dzimis skatuves mākslas pedagogs, rakstnieks. Mācījies **Kabiles** pagastskolā, **Kuldīgas** apriņķa skolā. Strādājis **Kuldīgā** par nodokļu valdes grāmatvedi, aktīvi piedalījies teātra izrāžu rīkošanā. 1909.gadā Rīgā nodibinājis pirmo profesionālo latviešu aktieru skolu, bijis tur gan pedagogs, gan vadītājs. Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeni.

Gaida Grundberga (1928.29.12. **Kurmāles** pag.) Pirms 85 gadiem dzimusi tēlniece. 1956. gadā beigusi Latvijas Valsts Mākslas Akadēmijas Tēlniecības fakultāti. Piedalījies izstādēs Latvijā un ārzemēs. Ir bijušas 2. personālizstādes Rīgā, Turaidā, **Kuldīgā**, Vecpiebalgā. Mākslinieku Savienības biedre no 1959. gada.

*Pirms 5 gadiem (2008.18.12.) Saeima nobalsoja par trim novadiem - **Kuldīgas, Skrundas un Alsungas**.

*Pirms 25 gadiem (1988.28.12.) atklāja jauno dzelzsbetona tiltu pār Ventu **Kuldīgā**.(Tilta pamati likti 1986.gada 15. maijā).

*Pirms 10 gadiem (2003.20.12.) atklāja **Kuldīgas** jauno slimmīcu. (Pamatakmens ielikts 1987.gada 21. jūlijā).

Ir 2011. gada jubilāri, bet nav zināms mēnesis :

Fricis Bikse (1903. **Ēdolē**-1981).Pirms 110 gadiem dzimis sportists – bokseris, cīkstonis, ritenbraucējs, cīkstonis, cirka artists. Bijis Latvijas čempions smagsvarā 1937-1938. gadā. Dzīvojis **Kuldīgā, Ēdolē**.

Antons Grundmanis (1913. **Alsungā**-2005. **Kuldīgā**). Pirms 100 gadiem sportists, vieglatlēts. Sportot sācis Liepājas pusē, kur sasniedzis labākos rezultātus. Ilgus gadus strādājis **Kuldīgas** Lauktechnikā par galveno grāmatvedi. Ar viņa pūlēm **Kuldīgā** uzbūvēta sporta zāle un stadions, kurš tagad nosaukts A. Grundmaņa vārdā.

Ēvalds Valters (1894.02.04. **Kurmāles pag.**-1994.26.09. Rīgā.) Pirms 35 gadiem par **Kuldīgas** pirmo Goda pilsoni kļūst aktieris(1978. gadā).

Gada notikumi :

*Pirms 1160 gadiem (853) notiek **kuršu** cīņas ar vikingiem.

*Pirms 760 gadiem (1253) Atskaņu hronikā pirmās ziņas par **Nīkrāces** apvidu - Dzeldi (Celde).

- *Pirms 760 gadiem (1253) pirmo reizi kā kuršu karaļvalsts sastāvdaļa minēta **Kabile, Snēpele** (Pajulden).
- *Pirms 675 gadiem (1338) pieminēta **Valtaiķu** pils.
- *Pirms 645 gadiem (1368) tiek celta ordeņa **Skrundas** (Schrunden) pils ar kapelu tajā.
- *Pirms 450 gadiem (1563) **Kuldīgā** nodibināta pirmā skola.
- *Pirms 375 gadiem (1638) sāka valdīt **Kurzemes** hercogistē hercogs **Jēkabs**, ievērojamākais no Ketleru dzimtas hercogiem.
- *Pirms 135 gadiem (1878) par barona Hāna līdzekļiem uzcelta pagastmāja ar skolu **Snēpelē**.
- *Pirms 135 gadiem (1878) Luiss Hiršmans nodibināja sērkokociņu fabriku "Vulkāns" **Kuldīgā**.
- *Pirms 80 gadiem (1933) **Kuldīgā** ir 55 koloniāl- un pārtikas preču tirgotavas, 13 gaļas tirgotavas, 9 konditorejas, 9 piena, piena produktu un delikatešu tirgotavas (bez tirgus).
- *Pirms 55 gadiem (1958) sinagogā ēkā atklāts kinoteātris "Kurzeme" **Kuldīgā**. (kinoteātri slēdza 2003. gadā.)
 - *Pirms 50 gadiem (1963) dibināts Tautas deju ansamblis „Venta” **Kuldīgā**.
- *Pirms 45 gadiem (1968) dibināts **Kuldīgas** mūzikas skolas koris "Cantus".
- *Pirms 45 gadiem (1968) Latvijas PSR Ministru Padome apstiprina **Kuldīgas** vecpilsētu par aizsargājamu pieminekli.